

За сільськогосподарські КАДРИ

ГАЗЕТА
ЗАСНОВАНА У
ВЕРЕСНІ 1956 р.

№ 4 (1687)
ВІВТОРОК
26
ЛЮТОГО
1991 року
Ціна 4 коп.

ОРГАН РАДИ СЕКРЕТАРІВ ЦЕХОВИХ ПАРТІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ І КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ
УКРАЇНСЬКОЇ ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

ЗАПРОШУЄМО ДО РОЗМОВИ

БЕЗ ЛЕКЦІЙ? І НАСЛІДКИ...

Все повторюється, хоча й в нових умовах. Справді, зараз вільне відвідування лекцій, що розраховано на свідомість студентів і високі майстерність, професіоналізм лектора. Ну, а тепер подивимося, хто ж відвідує лекції? Маю, звичайно, на увазі свою дисципліну-біохімію сільськогосподарських рослин. Але впевнена, що ця буде доніть знайома картина і для інших викладачів різних дисциплін.

В цьому році мені пощастило кожну лекцію на факультеті агрохімії і ґрунтознавства (IV курс) читати двічі: для іноземців — на російській мові, а для радянських студентів — на українській. Іноземці (їх тільки 14) відвідували лекції чудово, як і лабораторні заняття. Читати їм лекції було одне задоволення. З їх боку тільки увага, ніяких розмов. Відчувалося, що люди прийшли в аудиторію за знаннями, а не відсиджуватися. Вчасно здавали колквімію (їх було три — з основних розділів курсу) і завжди відповідали із знанням справи. Особливо сумлінна Вула (з Мадагаскару) — допитлива, зацікавлена, задавала питання на лекційних, лабораторних. Та й Карлуш (Ангола), Лі (Малі), Гирма (Ефіопія), Францішу (Болівія) намагалися не відставати. Важче було Фаделю (Сірія), але він дуже старався, приходив багато разів, поки не поскладав все, що було потрібно. Отже, — дисципліна, інтерес до біохімії — і прекрасний результат («5» і «4»). Все закономірно.

Ті ж самі лекції читала для наших студентів (60 чоловік). На лекції приходили в основному одні ті ж студенти, приблизно половина курсу. Причому, приходили хороші студенти, які навчаються на «4» і «5». Наприклад, Лариса Суганяк, Андрій Семіходський, Ольга Чорна, Алла Тилу та інші. Семіходський взагалі міг не приходити на лекції, бо читав за власним бажанням багато додаткової біохімічної літератури і добре розбирався в основах біохімії. Він пропустив за весь час тільки одну лекцію (сидів завжди за першим столом, і його важко було не помітити). Я спитала одного студента (не з моєї підгрупи), коли разом виходили з лекційної аудиторії: «Чому ви ходите на лекції з біохімії?» І почула відповідь: «В підручнику важко розібратися самому, я це відчув, а після лекції мені легко засвоювати матеріал». Так, він абсолютно правий. Це, як пізніше виявилось, був хороший студент — Анатолій Заєць.

Але... де ж ті студенти, котрі слабо розбираються, мали «трієчки» з органічної біохімії, яким треба багато б

працювати, особливо потрібна допомога викладача? В читальному залі? Ні. Таких студентів, як Ігор Гадій, Марко Мазурник, Василь Короленко, в день зі свічкою не знайдеш ні на лекції, ні в читальному залі. Та що там лекції! Навіть на лабораторні заняття не ходили систематично (а бути тут обов'язково), вчасно не складали колквімію, тому одержували «3» або «3-». Звичайно, на екзаменах плели «чужі несусвітні» або просто відмовчувалися. Дивинися на них і думаєш: які ж з них спеціалісти? А вже так само в них і з біотехнології, агрохімії, меліорації та інших дисциплін. Це названо «самих-самих» з кінця, звичайно. Є ще декілька трієчків, але... все одно трієчків. І всі вони, зрозуміло, на лекції майже не ходили. А навіщо, мовляв? От якби (як це роблять в інших регіонах, країнах) з них брали гроші за повторно складений залік, екзамен, тоді... Та й позбавлення від таких, в майбутньому горе-спеціалістів сільськогосподарство, слово честі, тільки б виграло!

І ще одна закономірність повторюється з року в рік. Студенти, які навчаються на «4» і «5», у вільний від занять час, як правило, займаються корисною, доповідної, справою. Наприклад, Лі Суганяк, Г. Селегіна, Марія Яцинович, Галина Гусар, Марія Манишин, Ольга Димнич, Руслана Дем'янова, Наталія Герман беруть участь в народному ансамблі пісні і танцю УСГА «Колос»; А. Семіходський — староста групи і учасник студентського громадського життя академії, Олег Панчик і Віталій Фурса грають у футбольній команді. Отже, всі вони поєднують добре навчання з активною позицією в житті... Звичайно, ніякої Америки тут не відкрила. Це знає кожний викладач з власного досвіду. Закономірність є закономірністю. А що далі? Маю на увазі тих, котрі одержують ледь «3».

Л. ЛИТВИНЕНКО,
доцент кафедри фізіології і біотехнології рослин

«СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ»

«ДАЛИ ПРИКУРИТЬ»
Під таким заголовком у минулому номері багатотиражний був фейлетон про 4-курсника агрофаку Радисла Водарського, який замість навчання промишляв на базарі, спекулюючи сигаретами. За це, а також інші порушення дисципліни, як повідомив декан О. Ю. Барабаш, його відраховано зі студентів академії. Ото дали «прикурити»!

Проблеми заочного навчання

В академії навчається більше 5 тисяч студентів-заочників. В основному це випускники сільськогосподарських технікумів, які працюють на виробництві за фахом і бажують поповнити свої знання. Прийом заочно в УСГА в останню п'ятирічку становить 925-1145 чоловік. На цей рік академія намітила взяти на заочне навчання 700-825 чоловік.

В зарубіжних країнах навіть при стаціонарній формі навчання широко використовуються елементи заочної. Студенти більш самостійно працюють з літературою, в учбових лабораторіях, читальних залах. Викладачі менше зупиняються на тих питаннях, відповіді на які можна знайти в книгах. Тому вони більше приділяють уваги проблемним питанням, перспективам розвитку науково-технічного прогресу, розробці навчальних комп'ютерних програм тощо.

Наші кращі викладачі А. С. Опальчук — зав. кафедрою технології металів, доценти кафедри сільськогосподарських машин — Г. П. Опалко, хірургії — М. О. Терес, лісової меліорації — П. І. Герасименко, статистики і аналізу господарської діяльності — М. В. Степаненко, проф. кафедри технології виробництва молока і яловичини — М. Д. Шевченко, маючи великий досвід роботи з студентами-заочниками, вміють з учбових програм виділити головне, зупинитися на вузлових питаннях теорії і практики, знайти індивідуальний підхід до кожного студента, ставитися до їх проблем з увагою, не рахуючись з особистим часом. При цьому вони не знижують вимогливості, що плідно для поліпшення підготовки спеціалістів. Враховуючи, що заочники лише третину часу працюють в стінах академії, дуже важливо забезпечити хорошу самостійну учбову роботу їх в міжсесійний період. Тому перша вимога до кафедр, факультетів, бібліотеки — повністю забезпечити їх на міжсесійний період необхідною учбово-методичною літературою.

«ЩО ГАЛЬМУЄ ВУЗІВ-СЬКУ НАУКУ»

Ця стаття, надрукована у вашій газеті 13. XI. 1990 р., обговорена у колективі науково-дослідного сектора. Питання, підняті зав. кафедрою застосування електроенергії в сільському господарстві, доктором технічних наук професором Г. Е. Кістєнем, заслуговують на увагу. Дійсно, економічні перешкоди і нормативні керування наукою в значній мірі гальмують її розвиток. Майже не зростає заробітна плата наукових працівників в вузах; в той час як у науково-дослідних установах країни вона зросла майже вдвічі. Як наслідок відбувається відтік кадрів з вузів у науково-дослідні установи, в т. ч. і з нашої

академії. Недостатня забезпеченість учбовою літературою по дисциплінах: агрокологія, сільськогосподарська радіологія, соціологія і психологія, економіка природокористування, управління зовнішньоекономічними зв'язками, вдосконалення економічного механізму АПК, електротехнологія і засоби автоматизації с. г. техніки, проектування систем електрифікації і ряду інших. В академії використовуються різні форми контролю навчання заочників в міжсесійний період. Перш за все — це виконання традиційних контрольних робіт. Але вони в останні роки значно трансформувалися.

Згідно з наказом Мінізу СРСР від 1. IX. 87 р. «Про першочергові заходи по перебудові системи підготовки спеціалістів з вищою освітою без відриву від виробництва» обов'язковим є проведення співбесід з заочниками по виконаних ними контрольних роботах. Контрольні, які виконуються в міжсесійний період, можна замінити аудиторними письмовими роботами.

Широко використовує цей метод на кафедрі фізики професор В. Д. Кучин. Ряд кафедр видає індивідуальні завдання з врахуванням особливостей професії, рівня знань, виробничої діяльності студентів. З спеціальності «ветеринарія» даються завдання студентами зробити аналіз захворювань тварин, які є в господарстві, написати реферат, виготовити наочні препарати, виступити з доповіддю перед колегами; з спеціальності «агрохімія і ґрунтознавство» — дати аналіз матеріалів обстеження ґрунтів в господарстві, розробити систему і план використання добрив; вивчити передовий досвід бригади, орендного колективу по вирощуванню високих врожаїв сільськогосподарських культур; з спеціальності «механізація сільськогосподарського господарства» — описати характерний знос деталей сільськогосподарських машин, можливість їх поновлення.

Контроль за виконанням завдань проводиться в міжсесійний період при проведенні консультацій, захисті контрольних робіт в формі співбесід. На факультетах електрифікації і автоматизації сільськогосподарського виробництва, лісогосподарському, як правило, на семестр — дві консультації. При необхідності заочникам даються письмові консультації. Кафедри, видавши контрольні чи індивідуальні завдання, визначають графік самостійної роботи і обсяг, який повинен бути виконаний до початку сесії; ведеться облік виконаних всіх видів контрольних завдань з оформленням відомостей.

Для більш чіткої організації самостійної учбової роботи заочників викладачам кафедр необхідно проводити групові консультації в міжсесійний період, більше допомоги надавати безпосередньо за місцем їх роботи. На мою думку, показником активного самостійного навчання студента в такий період може бути його конспект роботи

в академії такого підрозділу дозволить значно покращити стан і організацію науково-дослідної роботи.

Вибачте, але ж знову значні зрушення у роботі можна чекати лише в тому випадку, коли науковій частині буде надано право юридичної особи, самостійний баланс. Вважаємо, що створення

в академії такого підрозділу дозволить значно покращити стан і організацію науково-дослідної роботи.

Вибачте, але ж знову значні зрушення у роботі можна чекати лише в тому випадку, коли науковій частині буде надано право юридичної особи, самостійний баланс. Вважаємо, що створення

в академії такого підрозділу дозволить значно покращити стан і організацію науково-дослідної роботи.

ТРИВОЖНИЙ СИГНАЛ

Купа біля корпусу

Причини аварій, нещасних випадків на дорогах часто залежать насамперед від самих водіїв транспорту і пішоходів. Небезпечну ситуацію нерідко створюють безгосподарники і біля навчальних корпусів сільгоспакадемії, наприклад, не поспішаючи вивозити гори зрешеного снігу коло № 4, на розвилці звідси до 3-го, і тоді не розминуться машинам, не пройти людям.

А. КОЛІСНИК,
інспектор по пропаганді і агітації державтоінспекції
Московського району м. Києва, капітан міліції.

з учбовою літературою, де повинні бути записані основні закономірності по вивчених темах, терміни, формули, приклади розрахунків. До таких конспектах можна проводити співбесіди і захищати їх, як контрольні роботи. Таким чином, можна охопити не маленьку частину, а весь матеріал, і ці записи будуть необхідні в практичній роботі студента. Значить, головне завдання полягає в тому, щоб заочник більше самостійно працював з учбовою літературою в міжсесійний період.

На лабораторно-екзамнаційній сесії заочникам 1-х — 5-х курсів виділяється 45-50 днів у рік. Це період найбільш інтенсивної учбової роботи. Як правило, на день заочникам планується 4 «пари» занять. Тому створення необхідних умов є важливим фактором покращення учбового процесу і успішності. Ректорат і диспетчерська частина виділили більше учбових лабораторій на четвертій «парі», зменшено на сьому «пару» занять і вільних між ними. При об'єкті аудиторного фонду виділення спеціальних аудиторій для самопідготовки, коли не заповнені читальні зали в корпусах 10, 4, 12, не завжди буде виправданим.

В побуті заочників основна проблема — брак гуртожитку. Прагнемо, щоб поселити в гуртожитку заочників хоч інвалідів, воїнів-«афганців», а також бажуючих в період виїзду студентів стаціонару на практику. Але цього недостатньо. Намічається виділити частину 9-го гуртожитку не тільки для ФПК, а й для заочників. Вирішення цього питання — в перспективі. З нинішнього року академія укладе тристоронню угоду з вступаючими студентами, які бажують поновитися в академії або перевестись в наш вуз на навчання. Кошти, які будуть зібрані, намічається направити на будівництво готелю-гуртожитку для заочників.

В. КУЛИК,
проректор по заочному навчанню.

В. БОЙКО,
начальник науково-дослідного сектора УСГА

3 ДРУЖНІМ ВІЗИТОМ

Восени група викладачів і студентів нашої академії побувала з візитом у сільськогосподарському інституті м. Геель (Бельгія). Ця поїздка була частиною програми по обміну делегаціями між УСГА та одним з найбільших аграрних інститутів Бельгії. Метою візиту було ознайомлення з навчанням, організаціїю навчального процесу, знайомство з особливостями сільськогосподарського виробництва, життям, побутом, культурою народу Фламандії.

Вже сама зустріч у Брюссельському аеропорту перевершила наші надії і сподівання. З українським прапором, посмішками, теплыми обіймами зустріли нас бельгійські студенти, викладачі, які нещодавно відвідали нашу академію. Цей дух широкості, гостинності пройшов червоною ниткою через весь період перебування нашої групи у Бельгії.

Після цього була цікава, змістовна екскурсія по Брюсселю — столиці, політичному, промисловому, культурному центру однієї з найбільш розвинутих капіталістичних країн Західної Європи. Ввечері того ж дня нас зустріли та

гостинно запросили до себе жити сім'ї викладачів, студентів інституту. Доброчинність, відкритість бельгійців сприяли швидкому порозумінню у наших стосунках.

Цікавою, насиченою була програма перебування. Почалася вона з відвідування інституту, знайомства з лабораторіями, учбовими аудиторіями, бібліотекою, тепличним комплексом. Вуз, в якому навчається близько трьох з половиною тисяч студентів, готує спеціалістів двох напрямків — агрономічного та технічного. Строк навчання — 4 роки. Потрібно відзначити високий рівень матеріально-технічної бази, одночасно велику сумлінність студентів у ставленні до занять, засвоєння професійних знань.

Система плати за навчання і отримання державних стипендій досить складна і різноманітна. Все залежить від рівня успішності студентів, матеріальної забезпеченості їх батьків. Невстигаючі мають можливість залишитися на повторний курс з відповідною оплатою за навчання. Особливістю є також те, що інститут не має власної розвинутої соціально-

побутової інфраструктури: гуртожитків, житлових будинків тощо. Це створює додаткові проблеми для студентів.

Основна увага в учбовому процесі приділяється засвоєнню спеціальних дисциплін. За роки навчання та протягом тижня під час канікул студенти безкоштовно працюють в інститутських учбових господарствах, лабораторіях. Виручені гроші йдуть на розвиток матеріально-технічної бази.

Крім інституту, наша група відвідала завод по виробництву комбайнів компанії Форд-Нью Холанд; фірму Дюмон-Агро, що займається селекцією та вирощуванням насіння с.-г. культур; тепличний комплекс по вирощуванню декоративних рослин; птихо-і молочноговарну ферму; лабораторію по дослідженню молочних продуктів. Всюди, де ми були, бачили високу культуру праці, чітку організацію виробничого процесу, широке застосування комп'ютерної техніки, чистоту приміщень і серйозне ставлення людей до роботи.

Цікавою була культурна програма. Ми відвідали Антверпен — велике промислове місто та морські ворота країни. Але найбільше запам'ятався Брюгге — одне з найдивовижніших міст Бельгії, що називають ще Північною Венецією. Старовинна архі-

тектура, розгалужені канали, тиша вечірнього міста запам'яталися нам надовго.

Наша поїздка супроводжувалася виступами театральної групи ансамблю «Колос»; вокальної групи викладачів. Концерти пройшли на високому художньому рівні і тепло сприймалися глядачами. Ці виступи дали можливість бельгійцям познайомитися з українською культурою і краще зрозуміти національний характер нашого народу. Успішними були виступи баскетбольної команди УСГА, яку запально підтримували не тільки українські «болільники», але й бельгійські студенти.

Організація приїзду була на високому рівні. Кожен день, навіть година, були продумані господарями до найменших подробиць, що дозволило протягом тижня побачити дуже багато цікавого, корисного.

Хотілося б, щоб контакти між академією та інститутом м. Геель продовжувалися в майбутньому. Це — можливість поповнення знань, розширення професійного світогляду для викладачів і студентів, а для українського та бельгійського народів — один із шляхів розвитку дружби, співробітництва.

С. СЕМЕНОВСЬКИЙ,
декан ФГП,
О. КАЛІБЕРДА,
студент економфаку.

1. ВЗАГАЛІ ПРО МОВУ СЛОВО ПРО СЛОВО

Хліб насущний на столі — ознака матеріального статку, бо він носій життєдайності людини. Слово ж, мовлене людиною, — ознака її духовного і фізичного стану. Для достатку господи треба, щоб у ній лежав хліб на столі і панували добре слово та дитяче шибетання. І коли хліб із словом поєднаний, мабуть, — найбільша радість людського буття. Це ж і мета упродовж всього життя, до яких би зенітів не піднімало воно людину.

Яка радість огортає хлібороба після многотрудної та праведної праці, коли квітка з колосків і полину на покуті!.. Не менша радість у батьків тієї хвилюючої, коли немовля, силкуючись, вимовляє перше «мама», «ма-ма», а згодом — «мама-ма». Сімейне щастя! Без слова людина німа: вона хоч і сприймає світ навколо себе, але найтонші відтінки його не передасть. Як не жаливо, а міміка й пантоміма не розкриє щедроти навколишнього світу.

Людина вирізняється за своєю природою від інших живих істот на землі тим, що, маючи еволюційно сформований апарат мислення, за допомогою слова виражає свої думки, а також може передати іншому. Оця найзагальніша ознака вирізняє людину на планеті.

Мова є однією з найва-

жливіших і найхарактерніших ознак, властивих нації. Азербайджанське поворить азербайджанською, поляк — польською, українець — українською, гагауз — гагаузькою, кожен народ своєю. З раннього дитинства людина вбирає слово батьківське, слово материнське; чує притаманні слова, характерні для його рідної мови, яка ввбрала в себе історію, географію, соціально-економічні основи, природні особливості краю чи певного регіону. Відомо, що на нашій планеті зареєстровано біля трьох тисяч мов.

Якщо мова є однією з найхарактерніших ознак нації, то вона несе в собі національно-соціальні особливості. Простежується й така особливість — апарат артикуляції має генетичне підґрунтя. Це явище простежується, якщо уважно слухати радіо чи телебачення; це відчувається у живому мовленні. Візьмемо такий приклад коли іномовець звертається до співрозмовника російською мовою. На перший погляд, ніби він все правильно сказав, але буде чути інша вимова — грузинська, французька, німецька, білоруська тощо. Скажімо, наче правильно вимовляється слово «паланиця», але у російнина чи іншого іномовця звучить «палениця», «паленица» та ін.

Арабське ім'я «Мохамед» в українця звучить не як у араба; бо арабське гортання «х» артикулюється не так, як українське шумне задньоязичне шліпне «х». Можна навести ще багато прикладів.

Варто сказати, що слово має свою географію. Візьмемо для прикладу слово «кукурудза». Воно має до десяти різних назв: кукуруза, княжи, княшки, калачки та ін. Слово «чавун»: на Київщині (південь) — «баняк», на дніпровському деснянському межиріччі — «чугун» і т. д. Як людина говорить, можна визначити місце народження, помешкання тощо. Звичайно, є й професійний говір. Мова москвича чітко вирізняється від корінного лєнін-

ІНДІЯ МОЯ...

Індія — чудова країна, відома всім з кінофільмів, книжок, телепередач. Аграрна країна, вона задовольняє свої потреби в зерні на 75 процентів, і лише решта — імпорт. Головними зерновими культурами є рис, пшениця, кайнут, кукурудза та ін. Серед олійних найбільш розповсюдженими є кокосова пальма (горіхи) та соляшник. Є цукор. Його одержують в основному з цукрової тростини. Але є й цукрові буряки, що вирощуються в значно меншій кількості. Дуже багато в нас різних фруктів: це й манго, банани, ананаси,

мандарини, є груші та ін. Вирощують і чай. Індійський чай відомий у всьому світі, в тому числі — в Радянському Союзі.

Вчуса на факультеті агрономії та ґрунтознавства. Здобуваю знання з агрономії, біології, сільськогосподарських рослин, ґрунтознавства, системи використання добрив та ін. наук. Моїй вітчизні дуже потрібні висококваліфіковані спеціалісти сільського господарства. (Вважаю, що після закінчення Української сільськогосподарської академії принесу користь своїй країні.)

В Індії 25 штатів, і кож-

ний має свої особливості щодо традицій, звичок, навіть мови. На півночі країни знаходиться штат Кашмір — на фоні Гімалайських гір з вічним снігом. На півдні — штат Керала, де весь рік зелені дерева. На заході — Раджастан із своїми пустелями.

Головним традиційним одягом як чоловіків, так і жінок є кусок матерії, яким відповідно до кліматичних умов та культурних норм обгортають фігуру. Жінки носять довгий оляк — так звану «сарі». В деяких районах країни чоловіки носять на голові тюрбани, на тулубі — набедрену пов'язку та вільну накидку у вигляді шарфа.

Індійський народ дуже

гостинний, талановитий, любить музику, спів, танці. Це відомо з індійських кінофільмів. Танці різноманітні, пластичні, красиві, пристойні. Кожен штат має свій улюблений танок, яким пишається. В наших танцях особливу увагу надають рухові руки, виразу обличчя, очей, що має певне значення.

Про мою Індію можна багато писати, розповідати. І не тільки тому, що я патріот своєї вітчизни і завжди скачу за нею. Але й тому, що вона — дійсно прекрасна, казкова країна. Приїздіть, будь ласка, до нас, побачити на власні очі! Ви побачите не тільки

чудову природу і гостинних, різних за характером і звичками людей, а й познайомитеся з стародавньою індійською культурою, релігією, своєрідною архітектурою, сучасною наукою, технікою. В нас давня розвинута текстильна промисловість. Індійські тканини користуються великим попитом у всіх країнах земної кулі і досі. А за останні десять років Індія успішно втілює в життя програму космічних досліджень. Індійські вчені побували вже в Антарктиці, де проводили наукові дослідження.

Наїр С. КУМАР,
студент IV курсу.

чудову природу і гостинних, різних за характером і звичками людей, а й познайомитеся з стародавньою індійською культурою, релігією, своєрідною архітектурою, сучасною наукою, технікою. В нас давня розвинута текстильна промисловість. Індійські тканини користуються великим попитом у всіх країнах земної кулі і досі. А за останні десять років Індія успішно втілює в життя програму космічних досліджень. Індійські вчені побували вже в Антарктиці, де проводили наукові дослідження.

СІМЕЙНИЙ... ПЛАГІАТ

Допитливий читач відрозуміє перепитати: «А що це за новина? Є сімейний підряд, коли всією родиною, скажімо, вирощують бичків на м'ясо, свиней — на сало, обслуговують молочну ферму. Чи не помилилися автори фейлетону в заголовку?» Таким відрозуміємо, що нема ніякої помилки. Просто, не всі однаково розуміють цей економічний вираз, як і другий — «бригадний підряд». Про останній, як «бригадний... плагіат», вже було у вашій газеті (йшлося про колективне списування групою доцентів УСГА з чужого підручника для вузів і таким робом зіпсованого посібника для технікумів по агрономії). А це, виявляється, відшукано ініціаторів нового «наукового» почину в рослинництві — з однієї дисертації члена сім'ї робити дві. Ось так і засудував сімейний плагіат. У таких девіз: ученим можеш ти не бути, а кандидатом — зобов'язаний. Бо це — додаткові гроші за вчений ступінь, який відкриває шлях до вчених звань доцента, професора... отже, й нових надбавок платні.

Але про все по порядку. У 1967 році В. П. Шевченко захистив кандидатську дисертацію на тему: «Удобрення кукурузи на осушених торф'яних і оторфованих почвах Полісся УРСР». Наступного ж року захистила кандидатську, теж у Києві, Р. Т. Івановська — «Вплив мікроелементів на розвиток і продуктивність кормового люпина на різних фонах удобрення его в умовах Полісся УРСР». Відрозуміємо, що обоє на той час майбутніх учених чомусь взялися саме за Полісся. Може, думається, подружжя Шевченко-Івановська (а це саме так) не випадково зайнялося «дослідженням» цього куточка для підвищення врожайності. От тільки практичної користі для блага народу було — як кіт наплакав, зате собі — ого-го!

Фактично цілими шматками «праця» дружини була запозичена з досліджень чоловіка, хіба що у неї замість слова «кукурудза» було «люпин». Навіть цитати наводилися часом ті ж самі з книг справжніх учених, наприклад, Тимірязєва та ін. Який збіг думок! Ніби у відкривачів закону земного тяжіння, коли відомий вчений лежав під яблуком, думаючи про всевіт таємничий і його добряче по лобі луснуло яблуко, зразу й сказав: «земне тяжіння!»; десь іншого когось так нашоухнула на це відкриття ще більша груша, влучивши по носі, аж розліщишчись, і нічого не залишилося сердешному, як з'їсти ароматний благодатний фрукт. Задоволення

подвійне мав відкривач закону.

І дисертація може бути неочікуваним практичним посібником подібним аспірантам: як нічого не вмючи й не знаючи, можна зіпсувати кандидатську. Подаємо таким внесенням свого кожного, нового: у кого дисертація про каліну — беріть аналогічно малину; якщо обрав тему про роль хрону (сам росте, розмножується на городі) — випишіть — «редьку»; ще варіанти: лопух — додода, мшій — прійї, до бузники наукова знахідка — дядько. Щодо останнього може хто-небудь зробити закид, що не по темі. Не сумнівайтесь, бо старе, як світ, народне прислів'я авторитетно гласить: «На городі бузина, а в Києві дядько...». Здогадалися, що головне? Не обов'язково (і далеко) за темою обирати об'єкт дослідження. Головне — аби був дядько. Або тітка. Введуть у люди. Яка цінність таких наукових пошуків? Якщо не менша, то й не більша, ніж від козла молока... Он обоє вони, подружжя, стали ж доцентами на агрофаці. Мало того. І метода потім нашоухнула на «творчу» знахідку чоловіка, і той згодом на основі чужих праць, поплагиаторському, зіпсував книгу з питань агротехніки сільгоспкультур на осушених землях, за яку став в. о. професора (про це був окремо фейлетон у вашій багатотиражці). А вона може поглибити його «працю» ту й попасти в академію.

От що значить працювати злагоджено, зосереджено, торувати нелегкий тернистий шлях у велику науку через терни до зірок. Вони вдвох можуть дещо підказати практично зараз й сину-аспіранту у швидкодіючому створенні дисертації, потім — дочці, внукам. Дисертації подружжя схожі не багато-не мало: як близнята. Для переконання подаємо лише частинки її «творчого пошуку». Познайомтесь (за точність цитат ручаємось. — Ред.).

ТАК В ДИСЕРТАЦІЇ
Р. Т. ІВАНОВСЬКОЇ
Стр. 58. Вскипання от воздействия соляной кислоты при разрезе не обнаружено.

Погодніе условия в годы проведения исследований характеризуются показателями, полученными на агро-

АБО ЗАРУЧИННИ З ДИСЕРТАЦІЄЮ І НЕ БЕЗ МОРАЛІ

метеорологической станции... Стр. 66. Анализ метеорологических условий в годы проведения исследований показывает, что наиболее благоприятными.

Стр. 68. Урожай в опытах учитывали поделаною со всей учетной площади делянки.

С целью более глубокого изучения влияния микроэлементов на рост, развитие, качество и урожай кормового люпина... проведение полевых опытов сопровождалось сопутствующими наблюдениями и аналитическими исследованиями.

Урожай зеленой массы изучался путем отбора растений... Содержание абсолютного сухого вещества в зеленой массе определялось путем выдерживания взятых навесок в сушильном шкафу при температуре 70-80°. После этого пробы доводились до воздушно-сухого состояния и повторно высушивались в сушильных шкафах. На протяжении 4-6 часов при температуре 100-105°.

Хлорофил в листьях кормового люпина определяли по методике... Во время уборки с каждой делянки отбирались... 100 растений люпина для проведения.

Стр. 69. Анализ растительных образцов на содержание азота производился по методу Кельдальа, фосфора — калориметрически в модификации Левинского, калий — на пламенном фотометре в соляно-кислой вытяжке.

Достоверность урожайных

Стр. 57. Анализ погодных условий в годы проведения исследований показывает, что наиболее благоприятными.

Урожай в опытах учитывали поделаною со всей учетной площади делянки.

С целью более глубокого изучения влияния микроэлементов на рост, развитие и урожай кормового люпина... проведение полевых опытов сопровождалось сопутствующими наблюдениями и аналитическими исследованиями.

Стр. 59. Урожай зеленой массы... изучался путем отбора... растений... Содержание абсолютно сухого вещества в растениях кукурузы определялось путем выдерживания взятых навесок в течение 30 минут в сушильном шкафу при температуре 70-80°. После этого пробы доводились до воздушно-сухого состояния и повторно высушивались в сушильных шкафах на протяжении 4-5 часов при температуре 100-105°.

Хлорофил в листьях кукурузы определяли по методике... Во время уборки с каждой делянки отбирались по 100 растений для проведения.

Стр. 60. Анализ растительных образцов на общий азот производился по методу Кельдальа, фосфора — калориметрически, в модификации А. Ю. Левинского, калий — на пламенном фотометре в соляно-кислой вытяжке.

Достоверность урожайных данных доказана математи-

Стр. 66. Анализ метеорологических условий в годы проведения исследований показывает, что наиболее благоприятными.

Стр. 68. Урожай в опытах учитывали поделаною со всей учетной площади делянки.

С целью более глубокого изучения влияния микроэлементов на рост, развитие, качество и урожай кормового люпина... проведение полевых опытов сопровождалось сопутствующими наблюдениями и аналитическими исследованиями.

Урожай зеленой массы изучался путем отбора растений... Содержание абсолютного сухого вещества в растениях кукурузы определялось путем выдерживания взятых навесок в течение 30 минут в сушильном шкафу при температуре 70-80°. После этого пробы доводились до воздушно-сухого состояния и повторно высушивались в сушильных шкафах на протяжении 4-5 часов при температуре 100-105°.

Хлорофил в листьях кукурузы определяли по методике... Во время уборки с каждой делянки отбирались по 100 растений для проведения.

Стр. 60. Анализ растительных образцов на общий азот производился по методу Кельдальа, фосфора — калориметрически, в модификации А. Ю. Левинского, калий — на пламенном фотометре в соляно-кислой вытяжке.

Достоверность урожайных данных доказана математи-

БАТЬКІВСЬКЕ, МАТЕРИНСЬКЕ

раджа, тим більше волжаніна. Прислухаймося до чернігівчанина, полтавчанина чи вінничанина. В чернігівчанина чується тверде «аканія» та «ауканія» (куань, карова, паїхав, малако та ін.), у полтавчанина — пом'якшені шпильці та «л» (лоша, молько тощо), черкасько-вінницька мова пом'якшена в дієсловах (ходю, носю та ін.). В Чернігівській області можна виділити декілька говорів місцевих, таке ж явище спостерігається і на Закарпатті. Часто лексикографі приводять класичний приклад про значення різних говорів. Цим прикладом став випадок з В. І. Далем. Добре знаючи російські наріччя, великий лексикограф і письменник, автор славнозвісного «Словника живої великоруської мови» розпізнав зловідів з периферійних губерній Росії, які відрекомендувались йому як місцеві жителі. Знаючи добре українську мову, можна без великих труднощів вирозити, з якої він місцевості (західної чи східної України, південних або північних областей).

Слово — то найважливіший засіб людського спілкування. Найточніші, найніжніші почуття людини виказує іншій за допомогою слова. Всю найскладнішу інформацію, найдосконаліші механізми і найповніші галузі знань можна донести за допомогою мови. Як важко порозумітися людям, коли вони іномовні! При виконанні будь-якої роботи у нагоді стає мова — людина запитує або читає в книжках, посібниках, інструкціях. За допомогою мови люди довідуються про минуле і сучасне, близьке і далеке. З рідного слова беруть витки розуміння себе й світу навколо нас. Треба визнати, які в нас допущені хиби з вивченням іноземних мов. Більшість з нас безмовні. У щоденному бутті важливо, як сказано слово; як воно донесено до

співрозмовника; як його слухають. Це можна простежити, яку силу впливу має слово для дітей. Пропівані матір'ю слова коліскової пісні один-два рази діють магічною силою і вочевидь — немовля відразу засинає. Які емоційно-організуючі наповнення викликають виконання урочистих, закличних, ліричних пісень! Не потрібно, як мовиться, додаткових коментарів. Беззаперечно можна твердити, що кожне слово має свою ціну і останнє залежить від того, як воно мовлено. Словом можна влучити, вбити; словом можна піднести до певних висот. І тому не видно, що письменники за допомогою свого основного інструмента, яким для них є слово, створюють картини життя, характеристики героїв. Упродовж подарованого природою життя людина ой скільки відчуває і складає ціну слову! О, дай, доле, більше привітного, щедрого, теплого, доброзичливого, чистого і правдивого слова. Відомо, що іноді слово ліпше за ліки або ж однаково силу з ним має.

Принагідно сказати, що як буває важко сказати людині, коли вона не викаже те, що лежить на душі, або не одержить підтримки чи адекватну розмову. Мистецтво красномовства називають риторикою, яка виникла у стародавній Греції. До речі, вона розробила багато стилістичних прийомів, риторичних фігур (риторичне звертання, риторичне запитання, анафора, епіфора, інверсія та ін.), котрі стали надбанням не тільки ораторської, але й художньо-літературної мови. Вони підсилюють емоційний вплив ораторської і художньої мови.

Слово — це продукт нашого мислення. На цьому окремому потрібно акцентувати особливо. В наш, перебудовний, час, коли суспільство переходить до най-

більш цивілізованого і правдивого, коли переосмислюється минуле в жорсткому протиставленні, можна почути нерідко дуже зневажливе ставлення до слова, рідного й іншого. В наш час знайшлися люди, які по-різному ставилися до рідного слова. Були байдужі. Оті товаришки — славні угодники власного живота, — завжди, постійно зневажали мову батьківську-материнську, а лише б кружальцем ковбаси затуляти отвір рота. Ковбасна ідеологія. Такі байдужі люди й до батьків ставилися в такій же мірі. І, мабуть, найвлучніше сказав про байдужих, мовних нігілістів Володимир Сосюра у вірші «Рідна мова»:

а хто свою мову забуде,
той серце забуде своє.

І не дивно, що останнім часом у багатьох людей (як шкода!) на вустах панує брутальність і безумна сором'язливість й призирання совісті. А коли б подивитися до листка обліку кадрів, то такий чи така (жах!) — дипломованій вищою школою. Хіба не парадокс? Освіта вища, а культура — нікчемна. Мають, тому ми й опинилися у такому стані, що при зустрічі людини (незнайомої), радості стає тоскно на душі — а це чи не той, що скривдить вас? Такий наш жорстокий час.

Чому в нас байдужість або примиренність до студентів, які в аудиторії, на території академії, в гуртках добувають ріжучі вуха слухаючого слова, яких, до речі, не знайдеш у сучасному новітньому словникові? А це ж майбутні спеціалісти сільського і лісового господарства, інтелігенти полів і ферм. Оце ж і мислення. Це ж виховання.

Хочеться повернути

увагу й до такого питання. В нашій щоденній веремії при дефіцитах товарів повсякденного вжитку багато в чому не надаємо належної уваги вчливості, поважності (але не бундючності) і мимоволі скочуємося до душевних прикостей — душевного збідніння, егоїзму, а то й до опустошення. Зайдемо до міського транспорту, завітаємо до магазину, до решти у місця громадського відвідування, де людина перебуває без службової посади, почесний звань, — що почемо, починаючи від звернень? У слові не чується поваги; жаргон, грубість. А що чуємо у звертанні студентів до своїх однокурсників, ровесників? Наприклад, у багатьох студентів гуртожиток — це обіага, Голосієве — Голосуха, їсти — хавать, шпаргалки — бомба. А яке може бути вчливе і гарне ставлення до подруги, однокурсниці, коли, наприклад, Валентину називають Валухого (краще б Валею), Ірину — Ірухою (краще б Ірою), Петра — Петрухом (а не Петрусем), та ще до цього додається один з вигуків — гей, ай, ану тощо. При отакому звертанні, при такій думці про речі (бодай би я помилився) адекватне й ставлення до людей, відношення до роботи. Прикладом цьому є: зайдіть до гуртожитку — який там зовнішній вигляд, в коридорах, які стіни в кімнатах, а коли подивитись окремо на мешканців, то й нічого не скажеш.

Висновок сказаному один: бракує духовності, душевна криза, тому низька внутрішня і зовнішня культура. Всяка культура мови можлива за умови високої загальної, і чим більший світогляд людини, тим багатше її духовне життя. Недаремно мовиться: скільки мовами володіє людина, стільки в ній особистостей. Ой, як нам треба боротися за особистість людської душі. Кажучи про значення рідної мови у житті людини, у формуванні її світогляду, починаючи з раннього дитинства, мені хотілося

би зіслатися на думку видатного вітчизняного педагога і основоположника народної освіти К. Д. Ушинського, який писав у статті «Рідне слово»: «Колі мова, якою починає говорити дитина, суцільно природному національному її характеру, то ця мова цілком не матиме такого сильного впливу на її духовний розвиток, який мала б рідна її мова; ніколи не проникне так глибоко в її дух і тіло, ніколи не пустить так глибокого здорового коріння, яке обіцяло б багатий, пишній розвиток».

Чого важить рідна мова у житті кожної людини, мені хотілося продемонструвати на прикладі великої постаті Т. Г. Шевченка. Не відкриття — геніальний Тарас писав твори двома мовами — українською і російською. Та віще слово поета — мислителя здобуло всевітнє визнання, завдячуючи написанню й звучанню рідною мовою. Хоча заперечити авторів цих прикладів (певен, знайдуться опоненти), що були й іншомовні діячі, літератори, які принесли українському народові, культурі великі одами своєю діяльністю. Але цих прикладів менше.

Відомо, що каченятко, яке випулилось з яйця в інкубаторі, ніколи не проявляє здатності висиджувати каченят. Ніби, на перший погляд, умови й однакові (температура, вологість, перевертання та ін.), але втрата такого важливого еволюційно сформованого яйця, яким є висиджування для птахів. Оцей приклад для птахів з біології наводить на роздум — що ж здобуваємо, коли втрачаємо природне, а через певний час маємо неоправдані втрати.

Слово наділене таким параметром, ім'я якому — невмирущість. Можна вбити людину, знехтувати на якийсь час її думкою, але слово живе і радує, воно в собі несе могутність протягом віків. У тяжких, нестерпних умовах царської кріпосницької Росії Т. Г. Шевченко писав про могутність слова:

«Возвеличу
Малих отих рабів
німих,
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово».

Найвідважніша жінка, видатна дочка українського народу Леся Українка, будучи фізично дуже хворою, але духовно сильною, сказала: «Слово, моя ти єдина зброя»...

Видатний український поет Павло Тичина в статті «Квітти, мова наша рідна!» писав: «Мову чудову, глибоку і пружне слово, немов гостру зброю, дав нам народ. Дав що мову і наказав пильно, свято оберегати її чистоту, збагачувати і відшліфовувати до блиску, до гостроти різьчоті».

Мова — це частина загальної культури людини. Можна одягнути людину в найкращий одяг, модерний, дорожчий, але яка б то не була мантія, відразу ж можна впізнати хто є хто, коли почує слово. Мова засвідчить інтелект людини. В цьому ключі мова несе духовну цінність народу.

В рідному слові (слові батьківському, слові материнському) відчутна божественність.

Отож хай кожний народ на своїй землі плаєка свою рідну мову, рідне слово — слово батьківське, слово материнське!

Никола ПОТОЦЬКИЙ,
доцент.

Заглянеш в паспорт —
українець,
А мови рідної не зна.
У домі батьківським
чужинець.
А гордість, гордість! Де
вона?!

Нашадок славного Тараса
Говориш на усі лади,
А мови рідної окраса,
Її подів то ти куди?
Якби ти знав, о як любили
Цю мову прадіди твої,
Життя за неї не жаліли,
Мабуть, не зрадив би її:

Л. ТИЩЕНКО,
доцент.

даних доказана статистической обработкой методом дисперсионного анализа, предложенным.

Известно, что наличие элементов питания в почве оказывает большое влияние на рост и развитие люпина. Результаты исследований... проведенные в полевых условиях, показывают разностороннее действие... удобрений на сроки проруждения фенофаз, рост растений, нарастание зеленой массы, накопления сухих веществ... и т. д.

Но уже имеющийся материал... свидетельствует о том, что микроэлементы являются важнейшим фактором регулирования жизненных процессов в растении люпина.

Стр. 75. Рост растений в высоту. Как указывает Демолон А. (1961), скорость или интенсивность роста определяет образование общей массы органического вещества.

Стр. 78. Интенсивность... находится в прямой связи с условиями питания.

Стр. 80. Накопление сухих веществ в зеленой массе. Изучение динамики содержания сухого вещества... представляет большой практический интерес, ибо оно, являясь функцией процесса ассимиляции, определяет продуктивность... культур.

Стр. 82. Содержание хлорофила в зеленой массе. Хлорофил, будучи сложным белком — хромопротеидом и имея специфическую ферментативную природу (Благошеченский А. В., 1958),

играет важную роль в биохимических процессах, происходящих в растительном организме. Без хлорофила, как писал К. А. Тимирязев...

Стр. 83. Установлено, что на накопление хлорофила в листьях растений, кроме условий освещения, большое влияние имеет и наличие в почве необходимых элементов питания (Белюсов М., 1936; Колоша И. Л. и др., 1956; Рабинович Е., 1959). Это подтверждается и нашими исследованиями, результаты которых представлены в таблице 11.

Приведенные данные показывают, что... Переконалися? Наукою тут і не пахне. Навпаки... Додамо: структура дисертації Івановської й Шевченка, як сіамські близнюки: «Вступлення» — «Введення», «Глава I. Літературний обзор» — «Глава I. Обзор литературы», «Глава II. Методика и условия проведения исследований» — «Глава II. Условия и методика проведения опытов», «Методологические условия в годы проведения исследований» — у нього останнє слово — «опытов», «Методика проведения полевых опытов и лабораторных исследований» (тут і одного слова не змінила), у главі III, теж схожий під таким же номером його, підзаголовки — «Влияние микроэлементов на рост растений люпина» — «Действие удобрений на рост... кукурузы», «Глава V. Экономическая эффективность применения микроэлементов под люпин...» — «Экономическая эффективность применения удобрений...», «Выводы и предложения...» — «Общие выводы и предложения...» (певно ж, набридо йй все списувати, то опустила «общие», нарешті, так діяла й далі: «Литература» — замість «Список использованной литературы»).

Стр. 75. Рост растений в высоту. Как указывает А. Демолон (1961), скорость или интенсивность роста определяет образование общей массы органического вещества.

Она находится в прямой связи с условиями питания. Стр. 83. Накопление сухого вещества в растениях. Изучение динамики содержания сухого вещества представляет большой практический интерес, ибо оно, являясь функцией процесса ассимиляции, определяет продуктивность растений.

Стр. 82. Содержание хлорофила в листьях. Хлорофил, будучи сложным белком — хромопротеидом и имея специфическую ферментативную природу (Благошеченский А. В., 1958),

играет важную роль в биохимических процессах, происходящих в растительном организме. Без хлорофила, как писал К. А. Тимирязев...

Стр. 83. Установлено, что на накопление хлорофила в листьях растений, кроме условий освещения, большое влияние имеет и наличие в почве необходимых элементов питания (Белюсов М., 1936; Колоша И. Л. и др., 1956; Рабинович Е., 1959). Это подтверждается и нашими исследованиями, результаты которых представлены в таблице 11.

Приведенные данные показывают, что...

Переконалися? Наукою тут і не пахне. Навпаки... Додамо: структура дисертації Івановської й Шевченка, як сіамські близнюки: «Вступлення» — «Введення», «Глава I. Літературний обзор» — «Глава I. Обзор литературы», «Глава II. Методика и условия проведения исследований» — «Глава II. Условия и методика проведения опытов», «Методологические условия в годы проведения исследований» — у нього останнє слово — «опытов», «Методика проведения полевых опытов и лабораторных исследований» (тут і одного слова не змінила), у главі III, теж схожий під таким же номером його, підзаголовки — «Влияние микроэлементов на рост растений люпина» — «Действие удобрений на рост... кукурузы», «Глава V. Экономическая эффективность применения микроэлементов под люпин...» — «Экономическая эффективность применения удобрений...», «Выводы и предложения...» — «Общие выводы и предложения...» (певно ж, набридо йй все списувати, то опустила «общие», нарешті, так діяла й далі: «Литература» — замість «Список использованной литературы»).

Це все одно, що в пейзажний трафарет фотографа всувати голову й опинитися на знімках почергово на різних континентах світу — від мальовничої Європи до екзотичної Африки, побуваеш, де й не снилось. Невже такий штамп обом давав науковий керівник їх В. І. Мойсєєнко (теж з цього факультету)? Як він керував, консультував, зауважував, підказував — не знаємо, одне достеменно: його праця законно (?) оплачувалася

вещенский А. В., 1958), играет важную роль в биохимических процессах, происходящих в растительном организме. Без хлорофила, как писал К. А. Тимирязев...

Стр. 83. Установлено, что на накопление хлорофила в листьях растений, кроме условий освещения, большое влияние имеет и наличие в почве необходимых элементов питания (Белюсов М., 1936; Колоша И. Л. и др., 1956; Рабинович Е., 1959). Это подтверждается и нашими исследованиями, результаты которых представлены в таблице 17.

Приведенные данные показывают, что...

Переконалися? Наукою тут і не пахне. Навпаки... Додамо: структура дисертації Івановської й Шевченка, як сіамські близнюки: «Вступлення» — «Введення», «Глава I. Літературний обзор» — «Глава I. Обзор литературы», «Глава II. Методика и условия проведения исследований» — «Глава II. Условия и методика проведения опытов», «Методологические условия в годы проведения исследований» — у нього останнє слово — «опытов», «Методика проведения полевых опытов и лабораторных исследований» (тут і одного слова не змінила), у главі III, теж схожий під таким же номером його, підзаголовки — «Влияние микроэлементов на рост растений люпина» — «Действие удобрений на рост... кукурузы», «Глава V. Экономическая эффективность применения микроэлементов под люпин...» — «Экономическая эффективность применения удобрений...», «Выводы и предложения...» — «Общие выводы и предложения...» (певно ж, набридо йй все списувати, то опустила «общие», нарешті, так діяла й далі: «Литература» — замість «Список использованной литературы»).

Це все одно, що в пейзажний трафарет фотографа всувати голову й опинитися на знімках почергово на різних континентах світу — від мальовничої Європи до екзотичної Африки, побуваеш, де й не снилось. Невже такий штамп обом давав науковий керівник їх В. І. Мойсєєнко (теж з цього факультету)? Як він керував, консультував, зауважував, підказував — не знаємо, одне достеменно: його праця законно (?) оплачувалася

державою. Ясно, можна б обійтися без таких затрат, а лиш роздавати аспірантам бланки на зразок особового листа для заповнення (тобто дисертаційні схеми), як це при прийомі на роботу кожного, де треба вказати: чоловік чи жінка, а тут — кукурудза або люпин (лобода, бузина і т. п.).

Просто диву даєшся, як це співпадають дослівно думки, коментарі й з чоловіковими (без посилань): «Для более полной характеристики морфологического строения почв (у нього — «почвы». — Прим. ав.)... приводим описание почвенного разреза» (у нього, ясно, в можливий останнє слово з відповідним узгодженням у мові); «Площадь опытных делянок...», «обработка почвы в опытах состояла из зяблевой вспашки в сентябре (у нього — «в конце сентября») тракторным плугом П-5-35 на глубину... с использованием средних борон «зиг-заг»; «Предшественниками люпина (здогадалася таки написати не його — «кукурузы») были:»; «...Удобрения вносились во время предпосевной... в форме: азотные — аммиачной селитры, фосфорные — гранулированного суперфосфата, калийные — калийной соли. Микроэлементы применялись в виде брыз, молибденово-кислого аммония...» (тільки в поспішності опускала деякі слова); «Мероприятия по уходу за посевами включали... боронование...» (компіляція, як і досі); «...В связи с этим нашими исследованиями...» Плагіаторка (а «строгий муж, грозный муж...» навіть не ображається, навпаки...) запозичує матеріали з джерела разом з цитуванням інших авторів, що неспростовно доводить: перерахована в кінці дисертації література самою не вивчалася. Подібними псевдоспиливаннями вона ввела в оману офіційних опонентів та інших читачів в своєму «науковому опусі».

Є ще запозичення без послань з праць, авторами яких — Є. Бойко, Ф. Бровенко, виданих ще у 1959, 1960 рр. Ось речення, взятє в останнього, з кількома своїми словами: «Растения, пораженные фузариозом, имеют вокруг корневой шейки коричневый налет, корень начинает загнивать, стебель темнеет, листья вянут, желтеют и опадают». Якби вона, прочитавши це, закрила книгу і писала по пам'яті, то не було б слово в слово. Що не кажіть — списувала! Отак і її дисертація, заражена небезпечною хворобою, що іменується плагіатом, — з налітом, прогнилим коренем, від чого дерево науки темніє, передчасно оспається листя. Люди, ВАК, рятуйте науку!

В. МЕЛЬНИЧЕНКО,
выпускник агрономического факультета, кандидат экономических наук, старший научный сотрудник,
М. СТЕЦЕНКО та ін.

Дніпровський СИГНАЛ

ЗЕМЛЯ СТОМИЛАСЯ ВІД ХІМІЇ

Реальною альтернативою хімічним препаратам зараз є біологічний метод захисту рослин. І недаремно вчені всієї країни висловлюють тривогу за його розвиток. Важливість цього підкреслювалася на парламентських слуханнях в комітеті з питань екології та раціонального використання природних ресурсів Верховної Ради СРСР. Сьогодні навіть людям, які далекі від проблем сільського господарства, не треба пояснювати слова «нітрати», «пестициди», «гербіциди». За даними санітарно-епідеміологічної служби, забруднення продуктів харчування ними за останні роки постійно зростає. Також повзе вверх крива захворюваності, особливо дитячої, пов'язаної з хімізацією сільського господарства.

Якщо в нашій країні земельна площа, що обробляється хімічними препаратами, тридцять років тому складала 36 млн. га, то нині зросла майже в'ятеро. При цьому ж відстаємо від розвинутих країн по асортименту хімічних засобів на 30 років. Обмежений і їх арсенал. Наша промисловість випускає засоби захисту рослин, яким вже кілька десятків років. До того ж, вона зорієнтована на крупнотоннажне виробництво — в десятку тисяч тонн, що забезпечує (чи призводить до?) застосування пестицидів на великих площах. При цьому у шкідників виробляється стійкість до подібних отрут.

Одна з головних причин зростання забруднення навколишнього середовища — невправильна поведінка з «хімією» в господарствах, порушення правил транспортування і зберігання мінеральних добрив, пестицидів. Згадаємо зовсім недавній приклад — аварію на південнобережній Байкалі, в результаті якої «хімія» загрожувала знищити багато живої в його околиці і водах. Сорок процентів колгоспів і радгоспів не мають хіміклатів. Примітивна агротехніка непридатна до дозованого внесення хімічних засобів в ґрунт. І більше половини їх потрапляє «не туди, куди треба». А при боротьбі з колорадським жуком в індивідуальному секторі розраховуєш

тільки на віник та відро. Зайве проникає в підземні води, потрапляє у водойми, отруює випарами повітря.

Зараз неможливо будувати нові заводи по виробництву пестицидів. Багато хто вважає, що хімічний метод — це надовго і всерйоз, що він процвітає і займає домінуючу роль. Та це вже — історія: багато країн скоротили обсяг застосування його і переходять на розширення виробництва і застосування мікробіологічних препаратів (біопрепаратів); а наша країна закупляє у них пестициди за валюту! Що, немає куди вже її дівати? В Японії створили препарати зі штамами, що мають широкий спектр дії, здійснили пересадку генів ендотоксину в рослину для захисту її від шкідників. Нині на долю біометоду припадає 25% заходів захисту рослин, в чому мікробіологічні препарати (бактеріальні, вірусні, грибові) посідають провідне місце. Чому ж у нас погано з застосуванням біопрепаратів? Причин декілька: недостатня компетентність наших спеціалістів по захисту рослин (багато хто з них не знає механізму дії біопрепаратів на комах, строків його прояву). У керівників багатьох господарств склалася думка, що біопрепарати — дороге задоволення, до того ж, недовге. При оцінці ефективності їх не завжди звертається увага на такі фактори: економічний поріг шкідливості, рівень ефективності ворогів шкідника, проти якого проводиться захисна обробка. Зараз в овочівництві, садівництві та інших галузях сільського господарства поставлено завдання: знизити більш як на половину кількість хімічних обробок за рахунок застосування саме біопрепаратів. За ними — майбутнє. І недаремно вчені збираються на різні науково-виробничі конференції, що стосуються біологічного захисту плодових, овочевих, польових культур від шкідників і хвороб.

В. ЯЦЕНКО, кандидат с-г наук, асистент кафедри загальної ентомології і зоології.

ПРОЗА З ВОЗА ДІДА МОРОЗА

У рік Віви чимало баранячих отар можуть очолити вовки.

Сніговій бабі — труба: через задимлення повітря вона перетворилася на Попелюшку.

Новорічний тост спекулянта: «За світле майбутнє чорного ринку!».

Спільне підприємство Санта-Клаус надіслав подарунки, а Дід Мороз розніс до себе додому мішки.

С. ОЛЕЖКО.

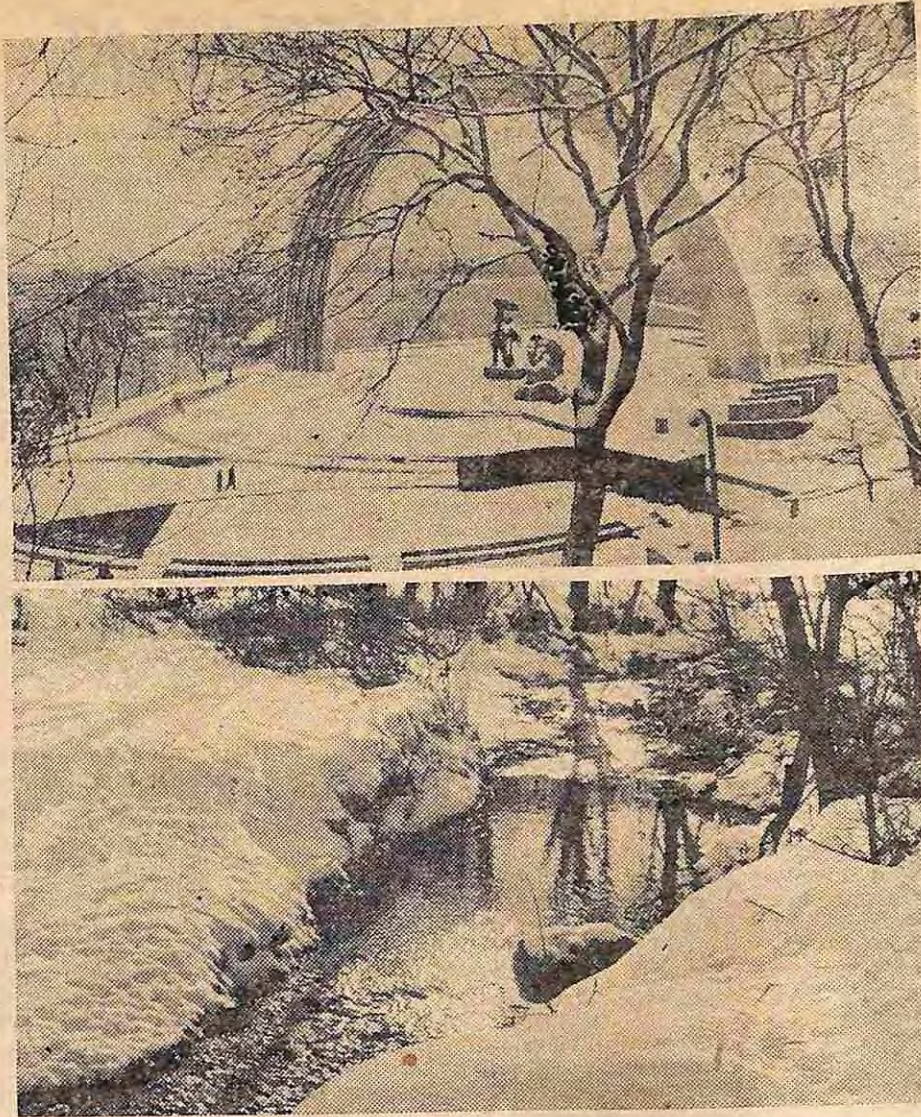
Багато за нашу історію було проголошено гасел і закликів. Один з них — «Бережіть хліб» — так і залишився німим на стінах магазинів. Бо ніхто його не бере, хіба що пенсіонери і ветерани, які пережили голод і війну.

Ідучи вранці після нічної зміни з хлібозаводу, я бачу, як задоволені люди купують хліб; а потім так самовдоволено викидають його під ноги і йдуть далі, поспішають, а в мене в очах ще довго стоїть той викинутий, нікому непотрібний хліб.

ЗИМОВИЙ ТРИПТИХ

Ой снігу, снігу білого насипала зима... Мал. А. Іванова, ФОТО Б. Петрова, В. Сидорова

З ФОЛЬКЛОРУ

— Як справи, життя-буття?

— Наче в літаку, де незугарний пілот-командир: один веде, гойдаючи вусябіч, а всіх нудить до бловооти.

РЕПОРТАЖ З ТОГО СВІТУ

Про незвичайні зустрічі керівників стало відомо з уст народу. Це з потойбічного життя бувальщини. Як відомо, Брежнев останнє п'ятиріччя, хворіючи, важко пересувався, то для того, щоб піднятися з стільця,

спеціальні помічники непомітно для сторонніх з боків піднімали під руки, коли йшов — і вони супроводжували, щоб читання «вірного ленінця» підтримувати плечима. Про Андропова, безнадійно хворого «вірного ленінця», він знав, хто того підтримує, висунувши замість нього керувати країною, хоч був біля керма десь «без року тиждень». Ще хворішим був «вірний ленінець» Черненко і майже стільки керував (його прибічників теж знав Леонід Ілліч). Аж ось зустрів

рив Щербицького, земляка, — он і пам'ятники обом на Дніпропетровщині ше за життя їх були збудовані. І аряче обнялися, міцно-міцно розцілувалися (а так довго це робити тільки Брежнев умів. Пригадуєте, не так давно в «Огоньку» був фотознімок на весь зріст, як він з Рашидовим при якійсь зустрічі цілувався в засос — аж моторошно стає, бо це ж не з предствинцею прекрасної статі. І мимовільно спливає в пам'яті чудова картинка з відомої поеми Когляревського: «Еней з Дідоною обнявся, поцілувався гарно, всмак...»). Відхекавшись,

запитує новачка, що ж нового на землі, у Кремлі, хто тепер генсеком...

— Горбачов, — рапортує Щербицький.

— А хто його підтримує? — звів густі брови Брежнев. (Не знав, що його команду з 68 — 83-річних соратників, яку народ називав «кремлевським домом престарелых», нарешті, відправлено на пенсію).

Земляк задумався. Аж тут котрийсь значно з молодших вставив:

— Ніхто. Він не пенсіонер і такий енергійний, що молодечому сам швидко дить, без допомоги підручних...

А СОВІСТЬ ДЕ?

ти свою совість за п'ятак. Що й говорити, свідомість...

Нам не раз траплялося спостерігати випадково, що приміром, у корпусі №3 один старший викладач, його два колеги — доценти, професор з різних (ідейних!) кафедр систематично досі безплатно брали свіданий номер, навіть не звертаючи уваги на докірливі погляди вахтерів або студентів, які до і після них за взяті газети добросовісно викидали копійки у ящик, щоб не осоромитися (народна мудрість гласить: бережи честь змолоду). Ото, крім основної роботи, дехто, працюючи за сумісництвом в іншому вузі, хоч і має 800-900 крб, та невістачає 8 коп. на номери газети, вважає, — теж на місяць... Дехто каже: нема 4 копійок, буває. То можна викинути п'ятак. Правда, за

копійкою більша шкода, ніж за 4 державними (то ж своїми!). Друга порада: щоб не зазнати такої своєї втрати, то наступного разу викинете 3 коп. Контроль-совість кожного. Якоюсь одна завкафедрою поцікавилася в нас, чи окупляє себе і скільки прибутку дає тираж кожного випуску газети, тим більше, що йдемо до ринкової економіки... Мабуть, вона по-своєму розуміє цей «ринок», бо, бачимо, проходячи мимо пачки багатотиражки на столі в коридорі, взяла без оплати один, другий номер і з почуттям високої своєї совісті пішла у справах. От вам і ринкова економіка... На перший раз не будемо називати прізвищ, бо нам самим соромно за них. А тим? Огож-бо.

Ось 14 лютого чергова у корпусі № 4 каже: «Та в

нас тут один дідусь, як тільки бачить багато газет, зразу підбирає». Куди ж він їх діває? Порадьте тому дідусю, щоб брав під руку свою бабусю і з лантухами йшли до газетних кіосків «підбирати» не тільки, як наша, малі, а й великі газети, але йти з гаманцями, бо без грошей-зась.

При попередній комендантші корпусу тут зникли й шапка з рукавцями в закритому деканаті (ключі в кого?), а при нинішній порядку навіть у вахтовій будці немає, що пачками зникали газети.

Але хотілося б закінчити це доповнення до попередньої інформації на оптимістичній ноті. Ось у 10-му корпусі якимось працівником бухгалтерії, оприбутковуючи ящикок, серед «двушок» знайшли й карбованця-хтось закупив, бачте, скільки газет з розрахунку для товаришів на курси чи кафедри. До речі, це не вперше таке.

Коли порядними станемо?

Пам'ятаю, нас ще в школі учили: «Помни, кождий кусок отрезає, скільки усилій людських и труда в ломтике каравая». Але звідки знати людині «скільки усилій», якщо вона не тільки не випкала хліб, але й не бачила, як це робиться?

Я дуже обурена нашим ставленням до хліба! Вреш-

ті-решт, не для свиней же хліб печемо — для людей. А чим доведеш, що це людина? На світанку двірники чисто позамітають вулиці, а до вечора вже кучугури сміття. Здавалося б, ось урна за два кроки, але — ні: кину папірець саме тут, бо ж сам собі пан, роблю, що хочу. Інакше це не пояснить. І ось такі ми всі панни... Коли ж порядними людьми станемо?

Н. РОМАНЕНКО, студентка-заочниця.

Роздуми авторів публікацій у нашій газеті не завжди в усьому можуть збігатися з точкою зору редакції. Засновник — УСГА. Газета виходить — по вівторках. Друк високий. Формат — А-3. Тираж — 1700 примірників.

Редактор М. МАЩЕНКО. Адреса редакції: 252041, Київ-41, вул. Героїв оборони, 15, кім. 25-а, 3-й уч. корпус, тел. 263-92-09, внутр. — 32-09; ПИШІТЬ, ДЗВОНІТЬ, ЗАХОДЬТЕ.